

Missbruk av e-legitimation

Johan Bålman

www.esamverka.se

Kort om mig och e-leg

Samset (Skatteverket) runt år 2000 – försörjning av e-legitimation – bygger på bankernas legitimering

- Vägledningar om e-legitimationer och krav vid användning

E-delegationen, därefter eSam

2014, Finansiell id-teknik AB (bankerna) byter teknisk lösning

- Vägledningar av eSam 2017 och 2018 efter önskemål från E-leg nämnden

Kort om eSam

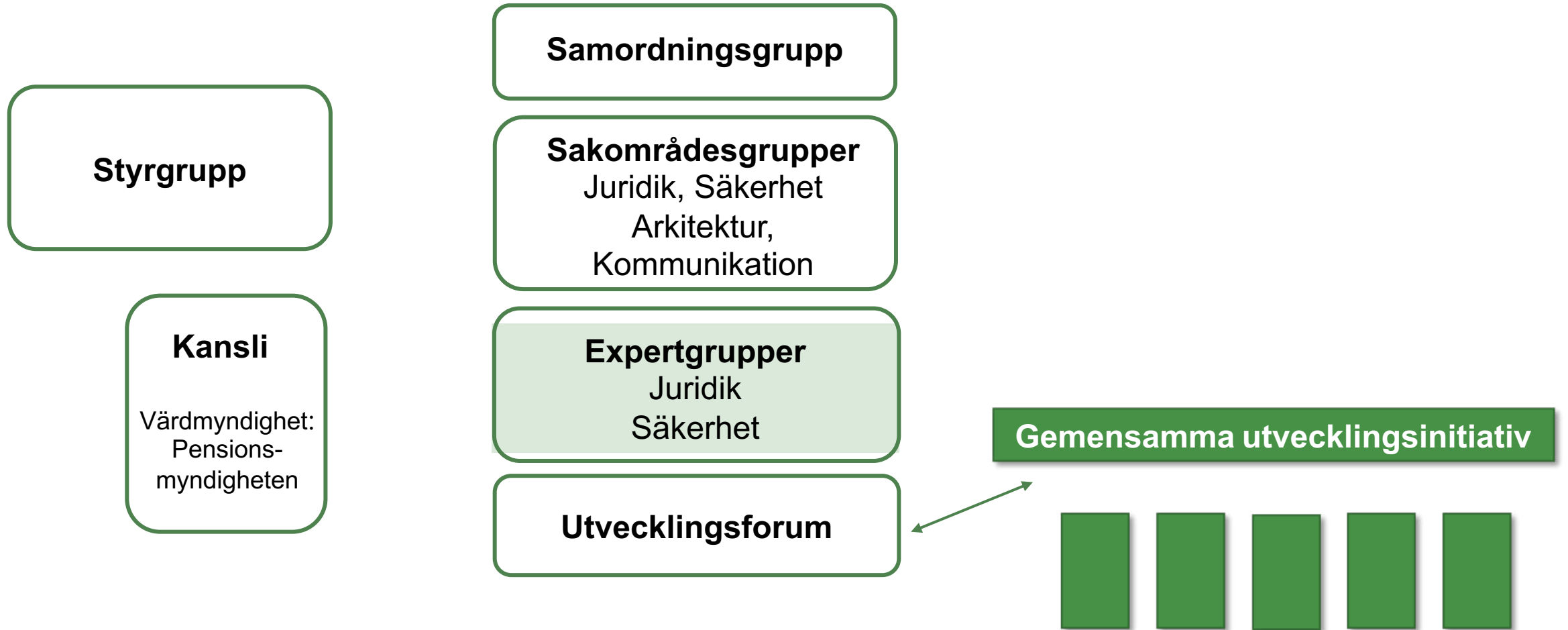

- Frivilligt samverkansprogram mellan 28 myndigheter och SKR
- Finansieras med medlemsavgifter
- eSam bildades 2015 efter E-delegationen
- Samverkan kring digitala lösningar
- Arbetar för medlemmarnas digitala transformation och effektivisering.

eSam – ett medlemsdrivet program

eSams organisation

Vårt arbetssätt – expert- och sakområden

Identifierar behov,
analyserar och utreder
frågor som behöver
lösas.

Tar fram
ställningstaganden,
vägledningar och
rekommendationer för
att driva på
utvecklingen.

E-legitimationen

Har förbättrat och förenklat livet för många, särskilt **mobilt bankID**

- Legitimera sig och skriva under i myndigheternas e-tjänster för att
  - Se sina egna uppgifter – som många gånger är sekretesskyddade mot andra
  - Lämna deklARATIONER, ansökningar eller andra dokument
  - Internethandla
  - Betala räkningar
  - Swisha
  - Etc.
- Men, e-legitimationen kan missbrukas, **särskilt mobilt bankID**

Mobilt bankID

Inloggning via dator

Skriv ditt personnummer!

Ange din kod!

...och telefon

slutför på telefonen

Du loggar nu in hos....

Missbruk av urkund

12 § Den som sanningslöst åberopar pass, betyg, identitetshandling eller annan sådan för enskild person utställd urkund såsom gällande för sig eller annan person eller lämnar ut sådan urkund för att missbrukas på det sättet döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för missbruk av urkund till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i högst två år

En metod

Pensionsmäklare riktar in sig på en enskild person för att byta fonder

1. Pensionsmäklaren har personnumret
2. Skriver in personnumret i Pensionsmyndighetens e-tjänst, avvaktar
3. Ringer den enskilde (eller så pågår redan ett samtal)
4. Erbjuder rådgivning
5. Uppmanar den enskilda att gå in i e-tjänsten för att se uppgifter om sig själv
6. Den enskilde är redan då inne i en pågående legitimering för tillträde där mäklaren står först i kön
7. Uppmanas skriva sin kod – ett tidsfönster på två minuter
8. Släpper in mäklaren som byter fonder eller kopierar

En annan metod

En telekomföretag behöver identifiera sina kunder med anledning av GDPR – via en underleverantör

Underleverantören skriver angivet personnummer i Skatteverkets e-tjänst

Kontaktar den enskilde kunden och ber denna legitimera sig i Skatteverkets e-tjänst

Skatteverket gör en legitimeringskontroll och släpper in underleverantören – identifieringen säkrad

Allt som den enskilde kan komma åt hos Skatteverket ligger öppet för underleverantören

Skatteverket får betala för ID-kontrollen

En tredje metod

En fondsparare erbjuds en tjänst av ett företag om etisk analys av fonder

Spararen laddar ner företagets app och går in i tjänsten

Spararen anger personnummer och kod i tjänsten

En robot släpps in i Min Pension med spararens uppgifter och ”dammsuger” dennes alla uppgifter

De hämtade uppgifterna sparas i företagets databas

Till vem får en myndigheten/företaget lämna ut uppgifter?

Myndigheten får ofta bara lämna ut till den enskilde själv

Kontrollerar detta med en e-tjänst och en legitimeringskontroll

Släpper in företaget/mäklaren i stället för den enskilde

- Sekretessbrott av myndigheten?
- Missbruk av urkund av den enskilde?
- Dataintrång av mäklaren/företaget
  - Den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatisk behandling

www.e-legitimation.se (Digg)

Det blir allt vanligare att personer och företag vill ”hjälpa dig att samla information om dig på ett ställe”. Till exempel kan det på deras webbplats stå ”Legitimera dig så att vi kan hämta din information”. **Gör inte det!**

Det kan vara olagligt

Både du och de personer eller företag som du släpper in kan göra sig skyldiga till ett brott som kallas missbruk av urkund. Din e-legitimation är en personlig identitetshandling och du får inte använda den till att släppa in någon annan, även om du samtycker till det som de vill använda din e-legitimation till.

Det kan jämföras med om någon som är under 20 år ber att få låna din legitimation för att låtsas vara du och köpa alkohol. Om du lånar ut legitimationen begår både du och den som lånar legitimationen ett brott.

Informationen är enbart avsedd för dig

Informationen som Anslutna Pensionsaktörer lämnar till Min Pension om din intjänade/insparade pension och din samlade pensionsbehållning är endast avsedda för dig personligen. Informationen får inte göras tillgänglig för (utöver vad som anges i dessa Användarvillkor) eller lämnas vidare till annan (person eller företag) för att användas i deras verksamheter oberoende av om det sker i allmänt eller kommersiellt syfte.

Du får inte missbruka din e-legitimation

Det är enligt lag förbjudet att sanningslöst åberopa någon annans identitetshandling såsom gällande för sig eller att lämna ut sin e-legitimation för att missbrukas på det sättet (se 15 kap. 12 § brottsbalken).

Därför får du inte använda din e-legitimation så att någon annan än du (en människa eller robot) släpps in i eller annars får åtkomst till uppgifter i Tjänsterna.

Pensionsmyndighetens föreskrifter

Du får inte missbruka din e-legitimation

Det är enligt lag förbjudet att sanningslöst åberopa någon annans identitetshandling såsom gällande för sig eller att lämna ut sin e-legitimation för att missbrukas på det sättet (se 15 kap. 12 § brottsbalken).

Därför får du inte använda din e-legitimation så att någon annan än du (en människa eller robot) släpps in i eller annars får åtkomst till uppgifter i Tjänsterna.

Jfr eSams rättsliga uttalande 2017-04-24

Missbruk av e-legitimation

Enligt 15 kap. 12 § första stycket BrB döms ”den som sanningslöst åberopar pass, betyg, identitetshandling eller annan sådan för enskild person utställd urkund såsom gällande för sig eller annan person eller lämnar ut sådan urkund för att missbrukas på det sättet”, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för missbruk av urkund. Påföljden är böter eller fängelse i högst sex månader, eller om brottet är grovt, fängelse i högst två år. Efter en ändring i brottsbalken år 2013 skyddas även e-legitimationer.

Det är därför inte tillåtet att åberopa någon annans E-legitimation för att bli insläppt i en e-tjänst under sken av att vara den som anges i e-legitimationen.

Vilka brott kan komma i fråga?

A. Dataintrång (Olovligen berett sig tillgång till uppgifter)

B. Bedrägeri (den som hämtar uppgifterna från som får betala för inloggningen)

C. Missbruk av urkund

D. Brott mot tystnadsplikten?

Varför är det här en fråga för eSam?

E-legitimation.se = Digg – de har myndighetsuppgiften

Uppgiftskällan (ofta myndighet) blir utsatt för dataintrång = myndigheten och polis

Myndighet varifrån uppgifterna hämtas – sekretessbrott m.m. = Myndigheten och polis

Men varför eSam?

Digitaliseringens guldägg

- E-legitimering och e-underskrifter är centrala funktioner för förvaltningens digitalisering.

Tilltron får inte riskeras

Tack

Johan Bålman

eSam

www.esamverka.se